

Évközi 33. vasárnap

Péld 31,10-13

A derék asszony

Derék asszonyt ki talál? Értéke a gyöngyét messze meghaladja. Férje (egész) szívével ráhagyatkozik, és nem jár rosszul vele. Mindig a javára van, sose a kárára, életének minden napján. Előteremti a gyapjút és a kendert, és mindent beszerez, ügyes kézzel. Olyan, mint a kalmárok hajója: messze földről szállítja az élelmet. Bár még éjszaka van, már fölkel, és ellátja a háza népét eledellel, szolgálólányait egy egész napra valóval. Szántóföld után néz és meg is szerzi, szőlőt telepít a keze munkájából.

A Példabeszédek könyve a kánoni Ószövetséghez tartozik és a bölcsességi irodalom egyik legjellegzetesebb alkotása. Több mondás-gyűjteményből áll, amelyben számos témával találkozhatunk. Beszél a vallási, családi és közösségi életre vonatkozó tanácsokról, a házasság, s kitér a gyermeknevelés vagy a szegénygondozás kérdéseire is. Fő témája azonban, hogy az igazi bölcsesség Istentől származó ajándék, ő biztosítja a világ természeti és erkölcsi rendjét, segítve az igaz embert, és kudarcra ítélve a gonoszt. Legalább 7, 8 vagy 9 gyűjteményből áll, amely a könyv vagy inkább antológia hosszabb kialakulását tételezi fel, de a gyűjtemények többsége a babiloni fogság (Kr. e. 587–538) előtti korból származik.

A könyv végén található mint a legutolsó gyűjtemény (31,10-31) a héber abc betűit követő versek egyike. Számos magyarázó úgy véli, hogy eredetileg ez az anyáknak szóló oktató költemény lehetett, ahogyan a fiatal lányokat az abc betűire oktatták, úgy tanították az anyákat erre a versre. A nőnek és a bölcsességnek az összekapcsolása viszont fogság utáni jelenség, és minden az asszony mindenféle magasztalása ellenére, nagyon határozottan jelöli ki a szociális helyzetét. A versben példaként említett asszony a bölcsességet Istenre építi (Péld 31,30). A korszak legérdekesebb költeménye ez, amely egy egész nagy háztartást, sőt a családi gazdaságot irányító asszonyról szól, aki igen konkrét munkát végez, másrészt egész egyéniségét az Isten iránti bizalom hatja át. A költeményt felfoghatjuk úgy is mint a Tóra megszemélyesítését.

A könyv több versében is találkozunk a megszemélyesített bölcsességgel (pl. 1,20–33; 8; 9,1–6), akit „az idők kezdetén”, a világ teremtése

előtt alkotott Isten. Ez a személy maga is részt vesz a teremtés művében, és az embereket Istenhez akarja vezetni, mert ő maga „örömmel volt az emberek fiai között” (8,31).

Az első századi zsidóságban hitt abban, hogy a bölcsesség a világ teremtése előtt létezett, (preexistens valóság), és a teremtésben a Mindenható Isten segítőjeként vett részt. A zsidóság egy része ezt a bölcsességet a Tórával azonosította és ez lett a Tóra preexistencia tanának a kezdete. A zsinagógalátogatók között akadtak azonban, akik úgy vélték, Isten végtelen bölcsessége nem a Tórában, hanem Jézus Krisztusban jelent meg. Ez az elképzelés megosztotta a Jézusban hívő zsidókat, és a Tórában hívő zsidókat és a zsinagóga és az egyház közösségének elkülönítését eredményezte.